

THỰC TRẠNG HÀNH VI VĂN HOÁ HỌC ĐƯỜNG CỦA SINH VIÊN TRƯỜNG ĐẠI HỌC THỦY LỢI

Vũ Huy Vĩ
Trường Đại học Thủy lợi
Email: vuhuyvi@tlu.edu.vn

Tóm tắt: Bài viết khảo sát thực trạng hành vi văn hoá học đường của 485 sinh viên Trường Đại học Thủy lợi bằng bảng hỏi, phỏng vấn và quan sát. Kết quả cho thấy đa số sinh viên có nhận thức đúng đắn và thực hiện tốt các hành vi văn hoá như tôn trọng giảng viên, chấp hành nội quy, giao tiếp lịch sự. Tuy nhiên, vẫn còn hiện tượng sử dụng điện thoại, nói chuyện riêng, đi học muộn. Nghiên cứu đề xuất tăng cường giáo dục, truyền thông, giám sát và phối hợp giữa nhà trường, Đoàn – Hội, gia đình nhằm nâng cao hành vi văn hoá học đường, xây dựng môi trường học tập lành mạnh.

Từ khóa: văn hoá học đường; hành vi; sinh viên; Đại học Thủy lợi.

CURRENT STATE OF STUDENTS' CULTURAL BEHAVIOR AT THUY LOI UNIVERSITY

Abstract: This study examines the current situation of students' cultural behavior in the learning environment at Thuyloi University through surveys, interviews, and observations of 485 students. The results show that most students have proper awareness and practice positive behaviors such as respecting lecturers, following regulations, and communicating politely. However, some still use mobile phones, talk privately, or arrive late for class. The study proposes strengthening education, communication, supervision, and collaboration among the university, youth organizations, and families to promote cultural behavior and build a healthy educational environment.

Keywords: school culture; behavior; students; Thuyloi University.

Nhận bài: 23/09/2025

Phản biện: 23/10/2025

Duyệt đăng: 27/10/2025

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

Văn hóa học đường (VHHĐ) là nền tảng tinh thần của nhà trường, phản ánh các giá trị, chuẩn mực, niềm tin và hành vi ứng xử trong dạy – học. Trong môi trường đại học, hành vi văn hóa học đường (HVVHHĐ) thể hiện trình độ văn hóa, nhân cách và lối sống của sinh viên.

Hiện nay, phần lớn sinh viên vẫn duy trì được những giá trị truyền thống như tôn sư trọng đạo, tinh thần tự học, ý thức trách nhiệm. Tuy nhiên, sự bùng nổ của Internet, mạng xã hội và ảnh hưởng văn hóa ngoại lai khiến một bộ phận sinh viên có biểu hiện lệch chuẩn như nói tục, vi phạm nội quy, ăn mặc thiếu phù hợp, sử dụng điện thoại trong lớp,... làm suy giảm hình ảnh người học và môi trường giáo dục.

Đảng và Nhà nước đã ban hành nhiều văn bản chỉ đạo nhằm tăng cường xây dựng văn hóa học đường, tiêu biểu như Văn kiện Đại hội XIII (2021), Chỉ thị số 08/CT-TTg (2021) và Quyết định số 54/QĐ-BGDĐT (2023), nhấn mạnh vai trò của VHHĐ trong hình thành nhân cách và phát triển con người toàn diện.

Trường Đại học Thủy lợi – một cơ sở đào tạo có truyền thống hơn 60 năm – luôn chú trọng phát triển người học toàn diện về tri thức và nhân cách. Tuy nhiên, trước sự biến đổi nhanh của xã hội, hành vi văn hóa của sinh viên có nhiều thay đổi,

đòi hỏi phải có nghiên cứu cụ thể để đánh giá thực trạng và đề xuất giải pháp nhằm nâng cao HVVHHĐ, góp phần hoàn thiện nhân cách và chất lượng giáo dục trong nhà trường.

II. NỘI DUNG NGHIÊN CỨU

2.1. Phương pháp nghiên cứu

Nghiên cứu sử dụng các phương pháp sau:

Nghiên cứu tài liệu: Tổng hợp các công trình, văn bản liên quan đến văn hóa học đường và hành vi văn hóa của sinh viên để xây dựng cơ sở lý luận và khái niệm công cụ.

Điều tra bằng bảng hỏi: Khảo sát 485 sinh viên từ năm thứ nhất đến năm thứ tư của Trường Đại học Thủy lợi bằng Google Form theo phương pháp chọn mẫu thuận tiện. Nội dung khảo sát tập trung vào nhận thức, thái độ, mức độ thực hiện và vi phạm hành vi văn hóa học đường.

Phỏng vấn và quan sát: Phỏng vấn một số sinh viên và giảng viên nhằm làm rõ yếu tố ảnh hưởng và kiểm chứng độ tin cậy của kết quả khảo sát; đồng thời quan sát hành vi thực tế của sinh viên trong môi trường học đường.

Phân tích thống kê: Sử dụng phần mềm SPSS 22.0 để xử lý dữ liệu, thực hiện thống kê mô tả (tần suất, trung bình, độ lệch chuẩn) nhằm đảm bảo tính khách quan và độ tin cậy của kết quả nghiên cứu.

2.2. Khái niệm hành vi văn hoá học đường

VHHD còn được xem là một môi trường hoạt động đặc biệt của con người mang tính xã hội và lịch sử. Tùy theo triết lý giáo dục của từng thời đại hoặc của từng quốc gia mà người ta có thể xây dựng những cấu trúc khác nhau.

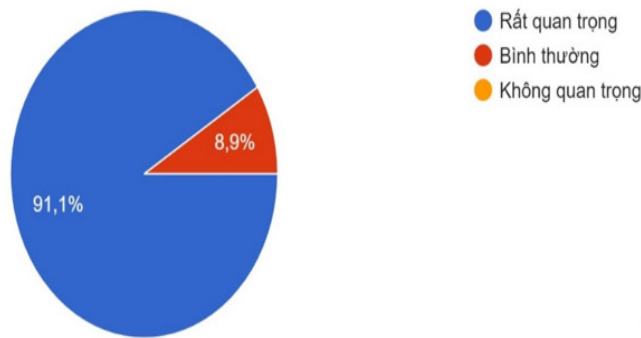
Tổng hợp các quan niệm về hành vi văn hóa và văn hóa học đường, có thể hiểu: “Hành vi văn hóa học đường của sinh viên là tập hợp các hành động, thái độ và cách ứng xử mang tính ý thức cao của sinh viên trong môi trường học đường, phù hợp với các giá trị, chuẩn mực của xã hội hiện đại thể hiện sự tôn trọng, lịch sự, trách nhiệm và tuân thủ các giá trị, quy tắc văn hóa trong học tập, giao tiếp xã hội và phát triển bản thân. Quá trình hình thành hành vi văn hóa của sinh viên là là một quá trình tự ý thức đề tu dưỡng, rèn luyện về phẩm chất nhân cách lâu dài và chịu ảnh hưởng của các yếu tố bên trong lẫn bên ngoài. Hành vi văn hóa học đường có ảnh hưởng sâu rộng đến cả sinh viên và nhà trường. Đối với sinh viên, nó định hình nhân cách, hiệu quả học tập và các mối quan hệ xã hội, trong khi đối với nhà trường, nó ảnh hưởng đến danh tiếng, chất lượng môi trường giáo dục và hiệu quả quản lý.

2.3. Thực trạng hành vi văn hoá học đường của sinh viên trường Đại học Thủy lợi

Để tìm hiểu thực trạng HVVHHD của sinh viên trường Đại học Thủy lợi, tác giả đã đưa ra ba loại câu hỏi: câu hỏi về kiến thức, câu hỏi về nhận thức và câu hỏi về hành vi. Về kiến thức hay hiểu biết của sinh viên về văn hóa học đường.

Tác giả đã đưa ra câu hỏi: “Theo bạn, VHHD là gì?”. Kết quả thu được, trong tổng số 484 sinh viên (SV) được hỏi, chỉ có 03 SV không trả lời, còn lại 481 SV đều có phương án trả lời cho khái niệm VHHD. Hầu hết SV đều hiểu VHHD là những hành vi tích cực, các chuẩn mực, các giá trị đạo đức, hành vi ứng xử với bản thân và mối quan hệ giữa sinh viên với thầy cô, bạn bè trong môi trường đại học. Như vậy, có thể thấy sinh viên đã hiểu được đúng bản chất và các biểu hiện của văn hoá học đường.

Liên quan đến nhận thức. Cụ thể là tìm hiểu nhận thức về tầm quan trọng của VHHD. Tác giả đặt câu hỏi: “Theo bạn, VHHD có quan trọng đối với sinh viên không?”. Kết quả, 91,1% SV cho biết VHHD rất quan trọng, chỉ có 8,9 SV đánh giá VHHD ở mức độ bình thường. Không có sinh viên nào cho VHHD không quan trọng. Như vậy, đa số SV đều cho rằng VHHD rất quan trọng. Vì sao sinh viên lại nhận thức tốt và đánh giá cao vai trò của văn hóa học đường, theo tác giả, những vấn đề văn hóa nói chung và văn hóa học đường nói riêng được giáo dục cho các em ngay từ khi còn nhỏ. Trong gia đình, những hành vi tốt được khuyến khích, những hành vi xấu được ngăn chặn, khuyên bảo. Ở trường học, ngay từ những lớp học đầu tiên, mỗi người được giáo dục từ cách nói, lễ phép trong giao tiếp ứng xử với cha mẹ, thầy cô và những người xung quanh. Các hành vi của học sinh tốt luôn được củng cố, bồi dưỡng và khích lệ. Những hành vi xấu thì được khuyên bảo, ngăn chặn kịp thời...

Biểu đồ 1: Đánh giá của sinh viên về mức độ quan trọng của văn hoá học đường

Về thực trạng mức độ thực hiện các hành vi văn hóa của sinh viên, tác giả đưa ra các các nhóm hành vi văn hóa thể hiện trong học tập, trong giao

tiếp xã hội và trong phát triển bản thân. Kết quả khảo sát thu được ở bảng số liệu sau:

Bảng 1: Mức độ thực hiện hành vi VHHD của sinh viên

Hành vi	Mức độ (%)		
	<i>Thường xuyên</i>	<i>Thỉnh thoảng</i>	<i>Hiếm khi/ Không bao giờ</i>
Hành vi thể hiện trong học tập			
1. Đi học đúng giờ	85,1	13,6	1,3
2. Học đủ tiết	87,2	11,6	1,2
3. Trung thực trong thi cử	87	11,2	1,8
4. Tập trung trong giờ học	59,7	39	1,3
5. Chấp hành các nội quy của trường, lớp	93,8	5,4	0,8
Hành vi thể hiện trong giao tiếp xã hội			
6. Tôn trọng giảng viên	98,3	1	0,7
7. Tôn trọng các bạn và những người khác	95,6	3,7	0,7
8. Giúp đỡ mọi người xung quanh khi cần	83,9	15,5	0,6
9. “Cảm ơn” khi nhận được sự giúp đỡ	94,8	4,5	0,7
10. “Xin lỗi” khi có lỗi hoặc khi làm phiền người khác	93,1	5,8	1,1
11. Bỏ rác đúng nơi quy định	93,8	5,4	0,8
12. Tiết kiệm điện nước	82,6	16,3	1,1
13. Bảo vệ cây xanh, giữ không gian trong lành	90,5	8,9	0,6
14. Xếp hàng không chen lấn ở nơi công cộng	94,4	4,9	0,7
15. Tôn trọng ý kiến người khác	92,5	6,8	0,7
16. Xuống xe khi ra vào cơ quan, trường học.	76	17,6	6,4
17. Giữ yên lặng, không gây rối trong lớp	85,9	13,2	0,9
18. Đỡ xe đúng nơi quy định	97,1	1,8	1,1
19. Bảo vệ các tài sản của nhà trường	95,7	3,9	0,4
Hành vi thể hiện trong phát triển bản thân			
20. Trang phục phù hợp, gọn gàng	92,3	6,8	0,9
21. Giao tiếp lịch sự chuẩn mực, nhẹ nhàng	89	10,1	0,9
22. Nhường nhịn, xếp hàng trong các hoạt động đi lại	93,8	5,6	0,6

Kết quả thu được ở bảng số liệu trên cho thấy, số sinh viên đánh giá mình thường xuyên thực hiện các HVVHHD ở cả 3 nhóm hành vi chiếm tỉ lệ rất cao, có những hành vi sinh viên thực hiện rất thường xuyên, tỷ lệ sinh viên thực hiện ở mức rất thường xuyên các hành vi văn hóa (từ 76 – 92%), số sinh viên đánh giá mình thỉnh thoảng thực hiện HVVHHD chiếm tỉ lệ thấp hơn (chỉ từ 1 – 17,2%), số sinh viên đánh giá hiếm khi/không bao giờ chỉ chiếm từ 0,4 – 6,4%. Những hành vi được sinh viên lựa chọn rất thường xuyên thực hiện như chấp hành nội quy của lớp chiếm tỷ lệ rất cao, điều này thể hiện ý thức tuân thủ các quy

định của nhà trường, cũng là ý thức về bản thân mình trong môi trường học đường nói chung. Hành vi tôn trọng giảng viên được sinh viên chọn mức độ rất thường xuyên gần như tuyệt đối. Điều này vừa là những quy tắc ứng xử nhưng cũng thể hiện nét văn hóa truyền thống của cha ông, cách thức ứng xử của những người có trình độ văn hóa nhất định. Hành vi văn hóa đối với người khác còn được sinh viên thể hiện trong cách ăn mặc, giao tiếp chuẩn mực nhẹ nhàng. Kết quả trên cho thấy một bức tranh tích cực của sinh viên về nhận thức và từ nhận thức đã được cụ thể hóa bằng các hành vi cụ thể.

Để kiểm chứng và đảm bảo tính khách quan trong việc nhìn nhận, đánh giá thực trạng thực hiện các hành vi văn hóa của sinh viên. Câu hỏi đặt ra có khi nào các em vi phạm những quy định,

vi phạm các chuẩn mực liên quan đến văn hóa học đường hay không? Mức độ vi phạm như thế nào? Kết quả khảo sát về mức độ vi phạm hành vi văn hóa học đường của sinh viên thu được như sau:

Bảng 2: Mức độ vi phạm HVVHHĐ của bản thân sinh viên

STT	Những hành vi phạm văn hoá học đường	Mức độ (%)		
		Thường xuyên	Thỉnh thoảng	Chưa bao giờ
1	Không làm bài, chuẩn bị bài trước khi đến lớp	5,8	73,3	20,9
2	Đi học muộn	2,1	57,6	40,3
3	Nghỉ học không có lí do	1,5	31,8	66,7
4	Trốn về trước	1,5	13,8	84,7
5	Trang phục thiếu lịch sự khi đến trường (đi dép lê, dép tông, mặc quần đùi, quần áo ngủ,...)	3,5	30,4	66,1
6	Sử dụng điện thoại trong giờ học	8,9	74,6	16,5
7	Nói chuyện riêng trong giờ học	6,6	73,3	20,1
8	Điếm danh họ, đi học thay	0,8	5,8	93,4
9	Vi phạm quy chế thi (nhìn bài, trao đổi bài, sử dụng điện thoại, quay cốp, ...)	1,2	12,2	86,8
10	Sử dụng các chất kích thích (rượu, bia, thuốc lá,...) khi đến trường	2,1	6,8	91,1
11	Nói tục, chửi thề	5,8	55,6	38,6
12	Ăn quà vặt trong lớp	2,7	42,8	54,5
13	Xả rác ra ngăn bàn, lớp học, khuôn viên trường	1,6	11	87,4
14	Không tắt các thiết bị điện không dùng đến khi ở trong lớp hoặc trước khi ra khỏi lớp học	1,8	12,2	86
15	Ngủ gật trong giờ học	4,1	50,2	45,7
16	Không chào giảng viên, cán bộ trong trường	2,5	18,6	78,9

Nghiên cứu liệt kê một số hành vi được cho là không phù hợp trong môi trường học đường. Tuy nhiên những hành vi này không mang tính nguy hiểm. Kết quả cho thấy, các sinh viên cho biết bản thân các em đã từng vi phạm một số hành vi, tuy nhiên mức độ vi phạm thường xuyên chiếm tỷ lệ rất nhỏ,

Trong những hành vi vi phạm VHHD thì “không làm bài, chuẩn bị bài trước khi đến lớp; sử dụng điện thoại trong giờ học; nói chuyện riêng trong giờ học; nói tục, chửi thề” có tỉ lệ vi phạm

cao hơn các hành vi khác. Qua quan sát thực tế, sinh viên hay phạm phải những hành vi này. Một số hành vi có thể xuất phát từ nhu cầu của chính bản thân các em như ăn uống trong giờ học, sử dụng điện thoại, nói chuyện riêng.

Để kiểm chứng đánh giá của bản thân sinh viên với các hành vi của mình. Tác giả đặt câu hỏi để sinh viên khác đánh giá về thực trạng vi phạm các hành vi văn hóa học đường hiện nay của sinh viên nói chung.. Kết quả thu được như sau:

Bảng 3: Đánh giá của sinh viên về mức độ vi phạm văn hoá học đường nói chung

STT	Những hành vi phạm văn hoá học đường	Mức độ (%)		
		Thường xuyên	Thỉnh thoảng	Chưa bao giờ
1	Không làm bài, chuẩn bị bài trước khi đến lớp	22,3	62,4	15,3
2	Đi học muộn	24,4	55,2	20,4
3	Nghỉ học không có lí do	21,7	48,1	30,2
4	Trốn về trước			
5	Trang phục thiếu lịch sự khi đến trường (đi dép lê, dép tông, mặc quần đùi, quần áo ngủ,...)	16,1	50,2	33,7
6	Sử dụng điện thoại trong giờ học	33,7	52,9	13,4
7	Nói chuyện riêng trong giờ học	31,6	54,4	14
8	Điểm danh hộ, đi học thay	13,2	41,5	45,3
9	Vi phạm quy chế thi (nhìn bài, trao đổi bài, sử dụng điện thoại, quay cốp, ...)	12,4	42,8	44,8
10	Sử dụng các chất kích thích (rượu, bia, thuốc lá,...) khi đến trường	13	36,8	50,2
11	Nói tục, chửi thề	25,4	53,3	21,3
12	Ăn quà vặt trong lớp	16,9	56,4	26,7
13	Xả rác ra ngăn bàn, lớp học, khuôn viên trường học	14	41,5	44,4
14	Không tắt các thiết bị điện không dùng đến khi ở trong lớp hoặc trước khi ra khỏi lớp học	10,5	40,1	49,4
15	Ngủ gật trong giờ học	24,4	50,2	25,4
16	Không chào giảng viên, cán bộ trong trường	12,6	39	38,4

Tìm hiểu đánh giá của sinh viên về mức độ vi phạm các hành vi văn hóa học đường hiện nay của các sinh viên nói chung cho thấy: Mức độ thường xuyên vi phạm hành vi và thỉnh thoảng vi phạm VHHD chiếm tỷ lệ khá cao. Một số hành vi vi phạm văn hóa học đường còn cao hơn nhiều so với tỷ lệ sinh viên tự đánh giá về mình. Điều này cho thấy, việc vi phạm các hành vi văn hóa học đường từ thực tế còn cao, đây cũng là vấn đề cần được tập trung quan tâm từ các nhà quản lý, giáo dục, các phòng ban trong nhà trường. Một số hành vi cần có biện pháp mạnh mẽ hơn mới có thể ngăn chặn được trong môi trường giảng đường. Từ đó hình thành ở các em thói quen và ý thức tuân thủ các hành vi văn hóa. Đảm bảo môi trường học tập lành mạnh, nâng cao hiệu quả dạy và học, thiết lập các mối quan hệ, hành vi ứng xử tốt đẹp, hợp chuẩn mực.

2.4. Thảo luận

Trên cơ sở kết quả nghiên cứu thực tiễn, bài viết đề xuất một số giải pháp nhằm nâng cao nhận thức và thực hiện tốt các hành vi văn hóa học

đường đối với sinh viên, cụ thể:

Đối với các trường đại học, cần xây dựng các tiêu chí hành vi văn hóa nơi học đường; có chiến lược cụ thể, rõ ràng hơn trong việc quản lý, thực thi, giám sát việc giáo dục hành vi văn hóa học đường cho sinh viên. Nhà trường nên chú trọng đưa môn học Kỹ năng giao tiếp vào chương trình đào tạo, có thể áp dụng nhiều biện pháp tác động trong quá trình giáo dục sinh viên về hành vi văn hóa học đường, lồng ghép vào chương trình tuần lễ sinh viên đầu năm. Quan tâm triển khai công tác giáo dục, truyền thông về các hành vi văn hóa học đường cho sinh viên đặc biệt là sinh viên năm nhất. Tăng cường giám sát, xử lý nghiêm, kịp thời các hành vi vi phạm các chuẩn mực, nếp sống, qui định về văn hóa học đường. Tổ chức nhiều phong trào, chương trình thi đua, khen thưởng tìm hiểu về văn hóa học đường.

Đối với các tổ chức Đoàn hội, Đoàn thanh niên – Hội sinh viên là lực lượng nòng cốt trong việc thúc đẩy những phong trào, hoạt động về giáo dục hành vi văn hóa học đường cho sinh viên. Do

đó, cần xây dựng các chương trình giáo dục nhận thức, thái độ và kỹ năng thực hành xã hội theo hướng đẩy mạnh thực hiện các hành vi văn hóa học đường. Đề xuất các quy định về việc thực hiện hành vi văn hóa học đường trong từng chi Đoàn lớp, xem đây là một tiêu chí để xếp loại chi Đoàn hàng năm.

Đối với gia đình và xã hội, Gia đình là nơi đầu tiên mà sinh viên học sinh hình thành nhân cách sống. Vì thế, gia đình cần quan tâm giáo dục, cần dạy học sinh những giá trị đạo đức cơ bản của con người, hình thành cho sinh viên các chuẩn mực, giá trị phù hợp với yêu cầu của xã hội, giúp sinh viên phân biệt ranh giới giữa việc đúng và sai, giữa cái được làm, phải làm, nên làm và cái không được phép làm, không nên làm, đâu là tốt đâu là xấu. Ở gia đình, các bậc phụ huynh nên dạy con cái biết cách đối nhân xử thế, biết tôn trọng mình và tôn trọng người khác, dạy con lòng khoan dung, sự độ lượng vị tha và những chuẩn mực, giá trị đạo đức mà con người phải sống theo, dạy con điều hay lẽ phải.

Đối với bản thân sinh viên, Sinh viên cần chủ động, sáng tạo bằng việc tổ chức và tham gia các sân chơi về nét đẹp văn hóa học đường. Xây dựng mục tiêu học tập và rèn luyện cụ thể cho bản thân. Nêu cao ý thức tự giác học tập, tự giáo dục, tự tu dưỡng rèn luyện bản thân.

III. KẾT LUẬN

Từ kết quả nghiên cứu thực tiễn cho thấy, đa số sinh viên đã hiểu được khái niệm văn hoá học đường và nhận thức được tầm quan trọng của văn hoá học đường. Đa số sinh viên đã thực hiện tương đối tốt các hành vi văn hoá học đường. Kết quả nghiên cứu cũng chỉ ra còn một tỷ lệ nhất định sinh viên chưa thực hiện tốt những hành vi văn hoá học đường hoặc còn vi phạm các hành vi văn hoá học đường, một số hành vi vi phạm văn hoá học đường còn chiếm tỷ lệ cao, phổ biến như: không làm bài, chuẩn bị bài trước khi đến lớp; sử dụng điện thoại trong giờ học; nói chuyện riêng trong giờ học; nói tục, chửi thề, ngủ gật trong giờ học,... Kết quả này cũng tương đồng với quan sát và phỏng vấn các giảng viên khác trong trường. Các giảng viên đều có chung nhận định rằng những hành vi này khá phổ biến.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

- Đảng cộng sản Việt Nam (2021). *Văn kiện đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ 13*. Hà Nội: Nhà xuất bản: Chính trị Quốc gia - Sự thật.
- Thủ tướng chính phủ (2021). *Chỉ thị về việc tăng cường triển khai công tác xây dựng văn hoá học đường*. Hà Nội
- Bộ Giáo dục và Đào tạo (2023). *Quyết định về việc Ban hành Kế hoạch triển khai Chỉ thị số 08/CT-TTg ngày 1 tháng 6 năm 2021 của Thủ tướng chính phủ về việc tăng cường công tác xây dựng văn hoá học đường của ngành Giáo dục*. Hà Nội.
- Trường Đại học Thủy lợi (2025): *Chiến lược phát triển Trường Đại học Thủy lợi giai đoạn 2021 đến 2030 và tầm nhìn đến 2050*. Đường link: <https://www.tlu.edu.vn/chiec-luoc-phat-trien/chien-luoc-phat-trien-truong-dai-hoc-28609>
- Hoàng Phê (2019). *Từ điển tiếng Việt*. NXB Hồng Đức
- Phạm Minh Hạc (1989). *Hành vi và hoạt động*. NXB Giáo dục.
- Vũ Huy Vĩ (2024). *Nhận thức của sinh viên trường Đại học Thủy lợi về tầm quan trọng của hành vi văn hoá học đường*. Tuyển tập Hội nghị khoa học thường niên năm 2024